C/2024/6880

2024.11.28.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

A biológiai sokféleségre vonatkozó átfogó stratégia a COP16 konferencián: minden ágazat összefogása egy közös cél érdekében

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2024/6880)

Előadó: **Arnaud SCHWARTZ**

Tanácsadó:	Alexandros KASSAPIS (az előadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.1.18.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.9.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.9.19.
Plenáris ülésszak száma:	590.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	158/2/7

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye (CBD) részes feleinek 16. konferenciájára (COP16) készülve az EGSZB a következő megállapításokat kívánja tenni:

1.2. A biológiai sokféleség a sokféleség genetikai állományát jelenti, amelyet az emberiség örökölt az anyatermészettől, és amely a természeti tőke legfontosabb részét képezi. A biológiai sokféleség a hosszú távú élelmezésbiztonság és a fenntartható gazdasági jólét előfeltétele. Az emberiség léte és jóléte attól függ, hogy képesek vagyunk-e együttműködni és tiszteletben tartani bolygónk tűrőképességének határait. Az EU-nak – különösen az uniós jogszabályok és kereskedelmi megállapodások révén – kulcsszerepet kell játszania mind határain belül, mind azokon túl, hogy elkerülhető legyen a környezeti és társadalmi szempontból nem fenntartható élelmiszerek, termékek és technológiák importja vagy exportja.

1.3. A biológiai sokféleséget támogató szakpolitikák hatékonyságának javítása érdekében gondoskodni kell arról, hogy azok minden ágazatban koherensebbé és átfogóbbá váljanak, uniós és globális szinten is jobban beépüljenek az éghajlat-politikai, környezetvédelmi és élelmezésbiztonsági menetrendekbe, ne csak környezeti, hanem társadalmi és gazdasági dimenzióval is rendelkezzenek, valamint megkapják a szükséges pénzügyi támogatást.

1.4. Minden eddiginél nagyobb szükség van a legalapvetőbb és néha leginkább kiszolgáltatott helyzetben levő szereplők (köztük például a kistermelők és halászok, őslakosok stb.) innovatív és hatékony köz-, magán- és vegyes finanszírozási támogatására, a bolygónk tűrőképessége határainak tiszteletben tartására összpontosító, szabványosított jelentéstételi mechanizmussal és új mérőszámokkal rendelkező globális pénzügyi architektúrára, arra, hogy a beruházásokat az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, reziliens gazdaságok és virágzó ökoszisztémák felé tereljük, valamint olyan uniós támogatásokra, melyek célja a globális dél országainak támogatása a biológiai sokféleség védelme terén.

1.5. Célzott alapokra, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos pénzügyi eszközök integritásával és átláthatóságával kapcsolatos globális szabványokra és az idevonatkozó szabályok betartatására van szükség, illetve a finanszírozásból el kell távolítani a „környezeti szempontból káros támogatásokat”, hogy jutalmazni lehessen a biológiai sokféleséggel kapcsolatos szolgáltatásokat és méltányosan ellensúlyozni lehessen azokat a pénzügyi veszteségeket, amelyeket adott esetben a földhasználók szenvednek el amiatt, hogy olyan szolgáltatásokat nyújtanak, amelyek növelik a biológiai sokféleséget, hiszen az ilyen szolgáltatások hosszú távon fenntarthatóbb, reziliensebb és egészségesebb termeléshez fognak vezetni.

1.6. Az ökoszisztémák, az állatok és az emberek egészsége kölcsönösen függ egymástól, mivel ugyanannak a természetes ökoszisztémának a részét képezik. Ezért Európában ki kell dolgozni az „Egy az egészség” koncepciót.

1.7. A környezetvédelmi és éghajlati politikát nem szabad tehernek tekinteni a jelenlegi válságból való kilábalás során, inkább a jövőbeli szükséges és hosszú távú megoldások részeként kell kezelni. Az erőteljesebb klíma- és biodiverzitás-diplomácia szintén kulcsfontosságú a nemzetközi együttműködés fokozásához, valamint ahhoz, hogy együtt sikerüljön fenntartani ökoszisztémáinkat, gazdaságainkat és társadalmainkat.

1.8. A biológiai sokféleség általános érvényesítése és a természetbarát éghajlat-politikai intézkedések azonosítása érdekében az Uniónak olyan integrált, többszintű és több érdekelt felet bevonó megközelítést kell elfogadnia, amely felöleli a tudományos kutatást, a szakpolitikák kidolgozását, az érdekelt felek bevonását és a lakossági figyelemfelhívó kampányokat.

1.9. A nemzetközi megállapodások – például az éghajlatról és a biológiai sokféleségről szóló megállapodás – végrehajtásához minden szinten olyan inkluzívabb, többszereplős irányítási modellre lesz szükség, amely magában foglalja a polgárok és a civil társadalmi szervezetek, a nyilvánosság, többek között a fiatalok, a magánszektor és a tudományos körök rendszeres, deliberatív ([1]), korai és következetes bekapcsolódását, ugyanakkor gondoskodik a leghatékonyabb elszámoltathatósági mechanizmusokról, valamint biztosítja az igazságszolgáltatáshoz és az adatokhoz való méltányos hozzáférést. A biológiai sokféleség védelme terén a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások megszilárdítására, valamint a szociális partnerek egyértelmű bevonására is szükség lesz.

1.10. Végül, de nem utolsósorban, az EGSZB aggodalmának ad hangot amiatt, hogy az Európai Bizottság új szakpolitikai iránymutatásai egyáltalán nem tesznek említést a fenntartható fejlődési célokról. Ismét hangsúlyozza, hogy a bolygónk tűrőképességének határain belül működő jólléti gazdaság biztosításához egy ambiciózus, hosszú távú célokat és terveket tartalmazó integrált, holisztikus stratégiára, azaz egy 2050-ig tartó időszakra vonatkozó, uniós fenntartható fejlődési menetrendre van szükség. Az Uniónak – ahelyett, hogy külön-külön kezelné a célokat – rendszerszintű, ágazatközi és előrejelzésen alapuló megközelítést kell elfogadnia szakpolitikái összetettségének csökkentése és hatékonyságuk növelése érdekében ([2]).

1.11. Ebben segítséget nyújthatna egy jövő nemzedékekért felelős biztos, aki a biológiai sokféleségre vonatkozó és a GDP-adatokon túlmutató jóléti mutatók általános érvényesítésén alapuló hosszú távú, holisztikus és rendszerszemléletű gondolkodás előmozdításáért felelne. Ebből kiindulva az EGSZB intézményközi nyilatkozatot szorgalmaz az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság részvételével egy olyan szilárd keret biztosítása érdekében, amely garantálja az eljövendő nemzedékek jogainak védelmét és előmozdítását. E célból az Európai Bizottságnak létre kellene hoznia az eljövendő nemzedékekért felelős ügyvezető alelnök hivatalát.

2. **Háttér**

2.1. A bolygónkat érintő jelenlegi hármas környezeti válsággal (éghajlatváltozás, szennyezés és a biológiai sokféleség csökkenése) összefüggésben egyre sürgetőbbé válik, hogy újragondoljuk a természettel való kapcsolatunkat, valamint megvédjük – és szükség esetén helyreállításuk – azokat a természetes ökoszisztémákat, amelyektől az emberiség és gazdasági tevékenységeik többsége függ, ideértve a mezőgazdaságot, az erdészetet és a halászatot is. Becslések szerint a világ GDP-jének több mint 50 %-a függ a természettől ([3]), és a világ munkahelyeinek mintegy 40 %-a közvetlenül függ az egészséges ökoszisztémáktól ([4]).

([1]) A deliberatív részvétel a deliberatív demokrácia elméleteiből és abból a meggyőződésből ered, hogy a politikai döntéseknek a polgárok közötti nyílt vita eredményeiként kell megszületniük. Példák deliberatív részvételre, SALTO.

([2]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU és a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend: a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának megerősítése (HL C, C/2024/876, 2024.2.6., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/876/oj).

([3]) Study for a methodological framework and assessment of potential financial risks associated with biodiversity loss and ecosystem degradation, Európai Bizottság.

([4]) World Employment and Social Outlook 2018, ILO.

2.2. Az EGSZB – miközben hangsúlyozza, hogy a globális biológiai sokféleség szempontjából milyen fontosak a trópusi erdők – rámutat arra, hogy a vízi rendszerekben és a talajban ugyanolyan fontos a biológiai sokféleség, illetve a mezőgazdasági ágazaton belül a mezőgazdasági biodiverzitás – például az, hogy a reziliens élelmiszer-termelés érdekében sokféle növényt termesszenek.

2.3. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a környezetszennyezést és a környezetkárosodást az emberi egészséget fenyegető egyik legnagyobb kockázatnak tartja ([5]). A tiszta, egészséges és fenntartható környezet alapvető emberi jog ([6]). Az egészséges környezethez való jog uniós jogszabályokban ([7]) való rögzítése, valamint az „egy egészség" megközelítés kialakítása elősegítené a jelenlegi nemzedék és az eljövendő nemzedékek fenntartható jövőjének megőrzését.

2.4. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy a biológiai sokféleség csökkenése és a környezetkárosodás aránytalan kockázatot jelent egyes – országokon belüli vagy országokon átívelő – közösségek és embercsoportok számára, ami rávilágít az igazságos átmenet szükségességére ([8]).

2.5. Az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye részes feleinek 15. konferenciáján elfogadott – a földi életet szolgáló biodiverzitási terv (a továbbiakban: biodiverzitási terv) ([9]) néven is ismert – 2022. évi kunming–montreali globális biodiverzitás-megőrzési keretstratégia történelmi előrelépést jelentett a biológiai sokféleség csökkenése elleni mozgósítás terén. A fenntartható fejlődési célok végrehajtása alapján kijelöli az utat a természettel harmóniában élő világra vonatkozó globális jövőkép 2050-ig történő megvalósítása felé. A biodiverzitási terv kulcsfontosságú elemei közé tartozik a 2050-re kitűzött négy cél és a 2030-ra meghatározott 23 célérték.

2.6. A fejlemények azonban azt mutatják, hogy a világ nem teljesíti az ígéreteket ([10]). Emellett az EU-ban az elért eredmények elmaradnak a céloktól (pl. a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia ([11])). A biológiai sokféleség folyamatos csökkenésének fő okai továbbra is az éghajlatváltozás, az élőhelyek csökkenése (a mezőgazdasági célú földhasználat és az urbanizáció miatt), a szennyezés és a természeti erőforrások túlzott kiaknázása.

2.7. A piaci mechanizmusok önmagukban nem állítanak elő közjavakat, illetve nem hoznak létre fenntartható globális gazdasági rendszert. A közjavakhoz közigazgatásra és közpénzekre van szükség, a piaci mechanizmusok pedig kiigazításokra és iránymutatásra szorulnak a hatóságok részéről ahhoz, hogy társadalmi jóllétet eredményezzenek.

2.8. A környezetvédelmi politikák (jogszabályok, intézkedések, finanszírozás) szolidaritást és szoros nemzetközi együttműködést igényelnek. Annak ellenére, hogy a célok kitűzése terén előrelépést jelentenek és sikeresek voltak az ENSZ-egyezmények, az intézkedésekkel és a tehermegosztással kapcsolatos politikai konszenzus hiánya miatt minden intézményi szinten elégtelen a végrehajtás ([12]). Ez veszélyezteti bolygónk ökológiai ellenálló képességét, ami – ha nem fordítják vissza – súlyos társadalmi-gazdasági kihívásokat vet fel, és aránytalan terhet ró a fiatalokra és a jövő nemzedékeire, különösen a globális dél országaiban.

([5]) Estimating environmental health impacts, WHO.

([6]) Az ENSZ-közgyűlés *tiszta, egészséges és fenntartható környezethez való emberi jogról* szóló határozata.

([7]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az egészséges környezethez való jog az Európai Unióban, különösen az ukrajnai háború összefüggésében (HL C 228., 2023.6.29., 10. o.), az EGSZB tájékoztató jelentése: *A környezetvédelem mint az alapvető jogok tiszteletben tartásának előfeltétele*.

([8]) NAT/933 *Az igazságos átmenetről szóló jogalkotási javaslat és a szociálisabb európai zöld megállapodást lehetővé tevő uniós szakpolitikai eszközök igénye* (folyamatban), az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az igazságos átmenetre vonatkozó uniós szakpolitikai keret előmozdítása: milyen intézkedésekre van szükség? (HL C, C/2024/1576, 2024.3.5., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj).

([9]) Biodiversity Plan for Life on Earth [A földi életet szolgáló biodiverzitási terv].

([10]) A CBD online jelentéstételi eszköze.

([11]) Az uniós biodiverzitási stratégiával kapcsolatos eredménytábla.

([12]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról (HL C 123., 2021.4.9., 76. o.), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia – Hozzuk vissza a természetet az életünkbe! (HL C 429., 2020.12.11., 259. o.), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hogyan játszhat a civil társadalom konstruktívabb szerepet a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásában? (HL C 47., 2020.2.11., 50. o.), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A levegőminőségre, a vízre és a hulladékra vonatkozó uniós környezetvédelmi jogszabályok végrehajtása (HL C 110., 2019.3.22., 33. o.), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Uniós intézkedések a környezetvédelmi megfelelés és irányítás javítására (COM(2018) 10 final) (HL C 283., 2018.8.10., 83. o.).

2.9. Az éghajlattal és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos politikai feszültségek és dezinformáció ([13]), a felerősödő konfliktusok, valamint a migráció és a növekvő megélhetési költségek veszélybe sodorják az európai zöld megállapodás, a biodiverzitási terv, a Párizsi Megállapodás és a 2030-ig tartó időszakra szóló ENSZ-menetrend célkitűzéseit. Bár e sokrétű problémák rávilágítottak gazdasági rendszerünk törékenységére, ugyanakkor lehetőséget kínálnak a jólléti gazdaság irányába mutató átalakító erejű változásra, valamint az emberek és a bolygónk javát szolgáló új narratívára is ([14]).

2.10. Az európai parlamenti választásokkal és az Európai Bizottság tisztújításával elérkezett az idő, hogy valamennyi uniós szakpolitikában prioritásként kezeljük a biológiai sokféleséget és a környezetvédelmi vívmányok végrehajtását. Az Uniónak arra is alapos oka van, hogy felelősséget vállaljon a globális biológiai sokféleségért és fokozatosan megszüntesse azokat az intézkedéseket, amelyek káros hatást gyakorolnak a harmadik országokon, különösen a globális dél országain belüli ökoszisztémákra és közösségekre.

2.11. E saját kezdeményezésű vélemény célja:

— az emberek és a bolygónk javát szolgáló új narratíva kialakítása, hangsúlyozva a reziliens ökoszisztémák és a jólét közötti összefüggést,

— olyan átfogó biodiverzitási stratégia kidolgozása, amely környezeti, gazdasági és társadalmi dimenzióval is rendelkezik, és amely az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az „Egy az egészség” koncepcióval, valamint a biológiai sokféleségtől leginkább függő és azt leginkább befolyásoló ágazatokkal való kapcsolatokat is felöleli,

— az említett ágazatok (többek között a mezőgazdaság, az erdészet, a halászat és a bioökonómia) igényeinek és aggályainak azonosítása, és olyan megoldásokra vonatkozó javaslatok megfogalmazása, amelyek segítenek számukra a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós és globális célértékek elérésében,

— az új európai bizottsági menetrend és az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye részes feleinek 16. konferenciája számára megfogalmazott konkrét ajánlások javaslása,

— a biológiai sokféleségről, az éghajlatváltozásról és az elsivatagosodásról szóló ENSZ-egyezmények (az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezmény) közötti szinergiák növelése.

3. **Biológiai sokféleséggel kapcsolatos finanszírozás**

3.1. Globális értékelések kiemelik, hogy az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint a biológiai sokféleség megőrzése, védelme és helyreállítása érdekében jelentős pénzügyi erőforrásokat kell mozgósítani, különösen az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye keretében ([15]). Az EGSZB elismeri, hogy az állami finanszírozás nem elegendő, és ezért hangsúlyozza, hogy nagyon fontos a magánberuházások mozgósítása, többek között olyan pénzügyi eszközök révén, mint a szén-dioxid-kreditek, adósságcsökkentés a biológiai sokféleséggel kapcsolatos intézkedések fejében és a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvények. Az EGSZB azonban figyelmeztet arra, hogy mindenképpen szavatolni kell ezeknek az eszközöknek az integritását, és gondosan átgondolva kell javaslatokat tenni a „biológiai sokféleség piacaira” vonatkozóan. Az EU-nak nemzetközi fórumokon, például a nemzetközi fejlesztésfinanszírozási konferencián (FfD) népszerűsítenie kellene egy olyan globális bizottság létrehozásának ötletét, amely biztosítja a biológiai sokféleség megőrzését szolgáló finanszírozási eszközök átláthatóságát és integritását.

3.2. Mivel az éghajlatváltozás miatt szembetűnően csökken a biológiai sokféleség, az EGSZB – amellett, hogy szorgalmazza a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának kivezetését – üdvözli a „környezeti szempontból káros támogatások” azonosítását is, és ezek további feltérképezését és tervezett kivezetését szorgalmazza, biztosítva, hogy a zöld átállás és az igazságos átmenet keretében végrehajtott beruházások nettó hasznot hajtsanak a biológiai sokféleség és a környezet számára.

3.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ösztönözze a tagállamokat arra, hogy dolgozzanak ki, vezessenek be és működtessenek további, „a szennyező fizet” elvre épülő harmonizált, zöld, fenntartható és igazságos adórendszereket, amelyeket aztán később sem építenek le ([16]). Ezt az elvet a településekre és más helyi vagy regionális önkormányzatokra is alkalmazni kell, és az ebből származó forrásokat a szennyezés megelőzésére lehetne elkülöníteni.

([13]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A demokrácia védelme a dezinformációval szemben (*HL C, C/2024/4052, 2024.7.12, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4052/oj*).

([14]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – *A jólléti gazdaságon alapuló európai zöld és szociális megállapodás tervezete* (HL C, C/2024/6879, 2024.11.28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6879/oj), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható gazdaság, amelyre szükségünk van (HL C 106., 2020.3.31., 1. o.).

([15]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – *Klímafinanszírozás: új ütemterv ambiciózus éghajlati célok és a fenntartható fejlődési célok megvalósítására* (HL C, C/2024/6881, 2024.11.28, ELI: http://data.europa.eu/C/2024/6881/oj).

([16]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hogyan játszhat a civil társadalom konstruktívabb szerepet a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásában? (HL C 47., 2020.2.11., 50. o.).

3.4. Az EGSZB számos véleményében ([17]) kijelentette, hogy nem várható el, hogy a mezőgazdasági termelők, a halászok és az erdőtulajdonosok viseljék a biológiai sokféleség védelmének gazdasági terheit. Ehelyett az eszközök és közjavak biztosításának vonzó jövedelemszerző lehetőséggé kell válnia a számukra; ehhez például ökológiai ösztönzőket lehetne bevezetni. Az EGSZB bírálta továbbá a Natura 2000 intézkedések alulfinanszírozottságát, és egy biológiai sokféleségre irányuló európai alap létrehozását szorgalmazta. Immár az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak is követniük kell ezen ajánlásokat.

3.5. Az EGSZB rámutat arra, hogy a közjavakat illetően prioritásként kell kezelni a közpénzeket, köztük a többéves pénzügyi keretet, és kéri, hogy biztosítsák a koherenciát minden olyan szakpolitikai terület (KAP, KHP, energia, közlekedés, szociálpolitika stb.), finanszírozás és támogatás között, amelyek hatással vannak a biológiai sokféleség védelmére és helyreállítására. Ezzel összefüggésben az EGSZB úgy véli, hogy a 2027 utáni közös agrárpolitikának olyan stabil, hosszú távú szakpolitikai keretet kell biztosítania, amely a fenntartható élelmiszer-termelésre és az Európai Unió nyitott stratégiai autonómiájára irányul, miközben védi az Unión belüli haszonnövények és gazdálkodási formák sokféleségét és azok ökoszisztémáit ([18]).

4. A biológiai sokféleség és a természet szempontjából kedvező éghajlat-politikai fellépések fokozása: mit tegyünk és mit ne

4.1. Az éghajlatváltozás a biológiai sokféleség csökkenésének egyik fő oka. Ezért az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló politikák többsége a biológiai sokféleség szempontjából is előnyös. Ugyanakkor néhány éghajlat-politikai intézkedésekkel kapcsolatos technológiai és digitális megoldás (pl. a mesterséges intelligencia, a nukleáris energia, a szén-dioxid-leválasztás és a szénmegkötés stb.) árthat a biológiai sokféleségnek és a környezetnek. Az EU-nak az elővigyázatosság elvét kellene követni.

4.2. A biológiai sokféleség és a természetbarát éghajlat-politikai intézkedések megerősítése érdekében az EGSZB a következőket javasolja:

4.2.1. **Együttműködés** a különböző területekkel (főként a biológiai sokféleséggel és az éghajlattal) foglalkozó tudósok, valamint a szakpolitikai döntéshozók és az érdekelt felek között. Az EGSZB kéri, hogy a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform (IPBES) és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) által közösen támogatott új munkaértekezletek nyújtsanak iránymutatást a nemzetközi közösség számára e szükséges együttműködés előmozdításához ([19]). Kéri továbbá, hogy az európai éghajlat-politikai küldetésekben (pl. az Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a Klímasemleges városok küldetések keretében) kísérleti jelleggel dolgozzanak ki biológiai sokféleséggel kapcsolatos, többszereplős megoldásokat.

4.2.2. A biológiai sokféleség **integrálása** az éghajlat-politikába és fordítva. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mind uniós, mind nemzetközi szinten dolgozzon ki integrált éghajlat- és biodiverzitási politikákat. Ehhez az éghajlati megoldások és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos intézkedések **hatásvizsgálataira** van szükség.

4.2.3. A természetvédelmi irányelvek és a természet helyreállításáról szóló rendelet végrehajtásának **nyomon követése**, valamint az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezményével kapcsolatos ígéretek nyomon követése.

4.2.4. Az éghajlatváltozást és a biológiai sokféleség csökkenését egyszerre kezelő **természet- és ökoszisztéma-alapú megoldások** ([20]), ilyen például a természetes élőhelyek védelme, az ökoszisztémák, az erdők és a vizes élőhelyek helyreállítása, olyan fenntartható területgazdálkodás és fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok, amelyek ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak és közben csökkentik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és tiszteletben tartják az érintett emberek, például a helyi közösségek és az őslakos népek jogait és kultúráját.

4.2.5. A **körforgásos gazdaság** beépítése, amely keretet kínál a természeti erőforrások fenntartható használatára és a bolygónk tűrőképességének határain belül működő jólléti gazdaságra való átálláshoz. A körforgásos megközelítések környezeti és társadalmi-gazdasági előnyei sikertényezőt jelenthetnek a biológiai sokféleséggel és az éghajlattal kapcsolatos politikák végrehajtásához.

([17]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – Javaslat európai parlamenti és a tanácsi rendeletre a természet helyreállításáról (HL C 140., 2023.4.21., 46. o.), Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia – Hozzuk vissza a természetet az életünkbe! [COM(2020) 380 final] (HL C 429., 2020.12.11., 259. o.).

([18]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az autonóm és fenntartható élelmiszer-termelés előmozdítása: a 2027 utáni közös agrárpolitikára vonatkozó stratégiák (HL C, C/2024/2099, 2024.3.26., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2099/oj).

([19]) A biológiai sokféleségről és éghajlatváltozásról szóló munkaértekezletről készült jelentés, IPBES és IPCC.

([20]) A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) globális szabványa természetalapú megoldásokhoz: első kiadás, IUCN.

4.2.6. **A nyilvánosság figyelmének felhívása és oktatás** mindenki számára (különös tekintettel a politikai döntéshozókra, a fiatalokra és a vállalkozásokra) az éghajlatváltozásról, az ökoszisztéma stabilitásáról és az emberi jólétről, illetve arról, hogy a biológiai sokféleség mindennel összefügg.

4.2.7. A környezetbarát gyakorlatok előmozdítását, illetve a biológiai sokféleséget és a környezetet károsító tevékenységek visszaszorítását célzó **ösztönző mechanizmusoknak** magukban kell foglalniuk olyan kifizetési rendszereket, amelyek ökoszisztéma-szolgáltatásokat díjaznak (pl. mezőgazdasági termelők, erdészek és halászok részére), díjazzák az emberek számára biztosított természeti javakat ([21]) és ökotanúsítási programokat finanszíroznak. Emellett végső megoldásként fontolóra kell venni egy egyértelmű kritériumokon alapuló ökológiai kompenzációs rendszer bevezetését is. Például a természetre káros építési projekteket máshol lehetne kompenzálni. Érdemes lenne megfontolni az ökológiai kompenzáció közös piacának létrehozását is.

4.2.8. **Nemzetközi szociális és zöld diplomácia** a globális dél országait és az őslakos népeket célzó finanszírozáshoz és tudásmegosztáshoz, kiegészítve az uniós erőfeszítéseket, valamint növelve az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezmény részes feleinek konferenciái közötti szinergiákat.

4.3. Az EGSZB azt is javasolja, hogy nevezzenek ki egy, a jövő nemzedékeiért felelős biztost, aki a biológiai sokféleségre vonatkozó és a GDP-adatokon túlmutató jóléti mutatók általános érvényesítésén alapuló hosszú távú, holisztikus és rendszerszemléletű gondolkodás előmozdításáért felelne.

5. A civil társadalom erőteljes részvételével pozitív narratíva kialakítása a biológiai sokféleségre vonatkozóan

5.1. A biodiverzitási és környezetvédelmi politikák nemzedékeken átívelő dimenziójának a fiatalok erőteljes érdemi szerepvállalásában, valamint – a menetrend meghatározásától és a jogalkotási javaslatok megszövegezésétől kezdve a végrehajtásig, az ellenőrzésig és a nyomon követésig – a döntéshozatali folyamatok valamennyi szakaszában tükröződnie kell ([22]), hogy figyelembe lehessen venni a szakpolitikák jövő nemzedékekre gyakorolt hatását ([23]).

5.2. A civil társadalom biológiai sokféleséggel kapcsolatos irányításban való részvétele döntő fontosságú a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célértékek eléréséhez, valamint az összes ágazat – többek között a mezőgazdaság, az erdészet és a halászat – igényeinek és aggályainak figyelembevételéhez. Az EGSZB azt javasolja, hogy helyi, európai, nemzetközi és horizontális szinten a következőképpen szervezzék ezt meg:

5.2.1. Helyi és nemzeti szinten

— A biológiai sokféleség és az ökológia témakörének meg kell jelennie az egész életen át tartó tanulásban, illetve be kell azt építeni a nemzeti oktatási rendszerekbe, hogy pozitív hozzáállást lehessen kialakítani a biológiai sokféleséggel kapcsolatban ([24]). A felelősségvállalás és az emberek természethez való közeledésével járó előnyök előmozdítása érdekében a tagállamoknak biztosítaniuk kell a nemzeti parkokhoz és a természeti területekhez való hozzáférést és az azokkal kapcsolatos felvilágosító programokat. Támogatni kell az IUCN és az EUROPARC Szövetség által szervezett programokhoz hasonló oktatási programokat ([25]).

— Biológiai sokféleséggel foglalkozó helyi workshopokat kell szervezni a civil társadalmi szervezetek, a helyi közösségek, a fiatalok, az őslakos népek, a tudományos körök, a pénzügyi szektor és egyéb érintett ágazatok, többek között a mezőgazdasági, az erdészeti és a halászati ágazat képviselőinek részvételével.

— Elő kell segíteni a részvételen alapuló döntéshozatali folyamatokat, bevonva az érdekelt feleket a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló helyi intézkedések kidolgozásába, végrehajtásába és nyomon követésébe.

— Olyan alulról szerveződő kezdeményezések és közösségi alapú természetvédelmi projektek támogatása, amelyek lehetővé teszik a helyi közösségek számára, hogy felelősséget vállaljanak a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló erőfeszítésekért, és új üzleti modelleket (pl. ökoturizmus, biogazdálkodás és regeneratív mezőgazdaság stb.) próbáljanak ki a biodiverzitás védelme érdekében.

([21]) Nature's Contributions to People (NCP), IPBES.
([22]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – A fiatalok strukturált részvétele az éghajlattal és a fenntarthatósággal kapcsolatban az uniós döntéshozatali folyamatban (HL C 429., 2020.12.11., 44. o.).
([23]) Uniós ifjúsági teszt, Fit for Future Generations.
([24]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fiatalok felkészítése az oktatás révén a fenntartható fejlődés megvalósítására (HL C 100., 2023.3.16., 38. o.).
([25]) EUROPARC Szövetség.

5.2.2. Uniós szinten

— A konzultációs mechanizmusokba, a tanácsadó szervekbe és az érdekelt felekkel folytatott párbeszédekbe való tényleges bevonásuk révén meg kell erősíteni a civil társadalmi szervezetek és az őslakos népek képviseletét a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós szakpolitikai döntéshozatali folyamatokban.

— A biológiai sokféleség megőrzésére irányuló intézkedések hatékony végrehajtása érdekében az 5. fejezetben említettekhez hasonló munkaértekezleteket kell szervezni, valamint rendszerbe kell foglalni a civil társadalom, a kormányzati szervek, a kutatóintézetek és a vállalkozások közötti együttműködést célzó, több érdekelt felet tömörítő partnerségeket.

5.2.3. Nemzetközi szinten

— Támogatni kell, hogy nagyobb mértékben vonják be a civil társadalom képviselőit a biológiai sokféleséggel foglalkozó nemzetközi irányítási fórumokba, például – de nem kizárólag – az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye, a vándorló, vadon élő állatfajok védelméről szóló ENSZ-egyezmény ([26]), az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezmény részes feleinek konferenciáiba.

— Meg kell erősíteni a nem kormányzati szervezetek, az ifjúsági szervezetek, az őslakos népeket képviselő szervezetek és más civil társadalmi szereplők szerepét a biológiai sokféleséggel kapcsolatos globális politikák és megállapodások, például a biodiverzitási terv kidolgozásában.

— A biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos bevált gyakorlatok előmozdítása érdekében elő kell segíteni a különböző országok és régiók civil társadalmi szervezetei közötti tudáscserét és együttműködést, valamint az 5. fejezetben ismertetett munkaértekezleteket kell szervezni.

5.2.4. Horizontális szinten

— A kölcsönösen előnyös megoldások kidolgozása érdekében elő kell mozdítani a civil társadalmi szervezetek, a tudósok, valamint a mezőgazdasági, erdészeti és halászati ágazathoz hasonló ágazatok közötti párbeszédet és együttműködést.

— Az éghajlatra gyakorolt pozitív hatások maximalizálása mellett támogatni kell az olyan kutatási és innovációs kezdeményezéseket, amelyek fenntartható gyakorlatokat és természetbarát megoldásokat tárnak fel az ezen ágazatokon belüli megélhetés és tisztességes jövedelem fenntartása érdekében.

— Növelni kell a biológiai sokféleséggel foglalkozó civil társadalmi és ifjúsági szervezetek pénzügyi támogatását és kapacitásépítését, beleértve a fenntartható mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat támogatására összpontosító szervezeteket, valamint a környezetvédelmi ügyekkel kapcsolatos közérdekű peres eljárásokkal foglalkozókat, különös tekintettel a világ déli részén működőkre.

— A biológiai sokféleség védelme terén meg kell szilárdítani a szociális párbeszédet és a kollektív tárgyalásokat, valamint egyértelműen be kell vonni a folyamatba a szociális partnereket.

5.3. Az EGSZB támogatja továbbá az Iswe Foundation által javasolt és az ENSZ által is támogatott elképzelést, miszerint létre kell hozni a polgárok állandó globális közgyűlését. Ennek létrehozását a 2024 szeptemberében tartandó, a jövőről szóló csúcstalálkozón fogják bejelenteni ([27]). Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy egy ilyen közgyűlésnek foglalkoznia kellene az e véleményben felvetett kérdésekkel. Kiemeli azonban, hogy ez nem jelent kielégítő megoldást az érdekelt felek döntéshozatalban való megfelelő képviseletének biztosítását illetően.

5.4. Az EGSZB támogatja, hogy az uniós tagállamok megfelelően érvényesítsék az Aarhusi Egyezményben foglalt környezetvédelmi jogokat, valamint támogatja a megfelelő kapacitásépítést a civil társadalom körében, hogy a civil szereplők tisztában legyenek azzal, hogyan élhetnek e jogokkal ([28]). Támogatja továbbá, hogy a természetvédelem jogszerű lehetőségeit – ideértve a természet jogait és az egészséges környezethez való jogot is – a civil társadalom iránymutatásával valósítsák meg ([29]).

5.5. A civil társadalom részvételének megerősítése a legjobb módja annak, hogy figyelembe lehessen venni valamennyi ágazat igényeit és aggályait annak érdekében, hogy pozitív narratívát lehessen kialakítani a biológiai sokféleséggel kapcsolatban, és minden szinten elérhessük céljainkat, és hatékonyan kezelhessünk egy „rendkívül súlyos” problémát.

([26]) A vándorló, vadon élő állatfajok védelméről szóló ENSZ-egyezmény.
([27]) A polgárok állandó globális közgyűlése, ENSZ alapítvány.
([28]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról szóló, 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról (COM(2020) 642 final – 2020/0289 (COD)) (HL C 123., 2021.4.9., 66. o.).
([29]) Tanulmány: *Uniós charta kidolgozása a természet alapvető jogairól*, EGSZB.

5.6. Ennek kapcsán, illetve az ENSZ környezetvédőkkel foglalkozó előadójának közelmúltbeli jelentésével ([30]) összhangban az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a környezetvédők kockázatoknak vannak kitéve, és arra kéri a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben jogaikat, többek között a véleménynyilvánítás, a békés gyülekezés és az egyesülés szabadságát, és foglalkozzanak a biológiai sokféleség csökkenésének kiváltó okaival.

Kelt Brüsszelben, 2024. szeptember 19-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

([30]) *State repression of environmental protest and civil disobedience: a major threat to human rights and democracy* [A környezetvédelmi tiltakozás és a polgári elégedetlenség állami elnyomása: komoly fenyegetés az emberi jogokra és a demokráciára nézve], Michel Forst, az Aarhusi Egyezmény keretében a környezetvédőkkel foglalkozó rendkívüli ENSZ-előadó.